

[Myšlenkový model světa jako živoucího celku]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1985-2 \(rukopis\)](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1985-2 \(rukopis\)](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 29. 8. 1985
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 29. 8. 1985

[Myšlenkový model světa jako živoucího celku]

850829-2

(16) (29. 8. 85, Ostrava)

Jaspers (na str. 44) píše o „ein universales Mitleben, das aufgeschlossene Sichangehenlassen“. To dává tušit jakési nevyslovené, resp. jen oklikou vyslovené pojetí či spíše tentativní model, citovaný z Preyera (54), že svět je jedním jediným obrovským životem a že vše neživé v něm je pouhým odpadem a mrtvolou. Žít by tedy pro člověka znamenalo především spolužít s tímto obrovským „životem“ (viz Platónův *Timaios*) a neprožívat svůj život soukromě, bez souvislosti s tímto celkem, a tudíž takto základně se nechat ve svém životě angažovat pro tento smysluplný živoucí celek. To by tedy nejspíš mohlo znamenat ono „universální spolužití“ a otevřenost k tomu, nechat se jeho výzvou oslovit a zaujmout.

Jako model to může mít svou inspirativní hodnotu a může to být především docela produktivní myšlenkový experiment. Nicméně to zároveň znamená, že se vzdáme úmyslu aranžovat, prefabrikovat, projektovat výsledky tohoto experimentu. Právě naopak: teprve do důsledků domyšlené pojetí se může doopravdy ukázat jako nosné, anebo naopak jako nedostatečné. Po mém soudu by byla základní vada takového pojetí v tom, že onen živoucí celek by v sobě měl zahrnovat vše jsoucí, včetně onoho odpadu a mrtvolných částí, v nichž už život nepulzuje. Jaspers se proti této eventualitě nebrání, nestaví hráze tím směrem, ale v bezprostředním sousedství mluví o rozumu (Vernunft), který usiluje dospět k tomu Jednomu, které je vším („sie [die Vernunft] drängt auf das Eine, das alles ist...“, 44).

Snad je možno mluvit o onom živoucím celku či jednom jediném živoku – ale pak musíme důrazně setrvat na metaforické povaze podobného přirovnání a uvážlivě podotknout, že ovšem tento živok není a nemůže být jsoucnem, že o něm nemůžeme říci, že „jest“, a už vůbec ne, že „je vším“, tj. ztotožnit jej s úhrnem nebo snad i „celkem“ světa, všeho jsoucího. – A mohli bychom snad uvažovat o tom, že každá vnitrosvětová živá bytost (eventuelně každé „pravé jsoucno“ vůbec) „participuje“ na životě takto extramundánním, o němž ovšem nejsme schopni říci nic, pokud jde o něj „sám“ o sobě, a tedy o němž můžeme myslit a mluvit pouze „nepředmětně“, a to tak, že zároveň předmětně postihujeme momenty jeho iniciativní komunikace s tímto světem a s jednotlivými pravými jsoucnými a živými bytostmi, zejména pak s jednotlivými „vyvolenými“ a posláním obdařenými lidmi.